

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

PM
2022-11-21

Ärendenummer
NV-06631-22
LST-512-49954-2022

512-49954-2022

3. Verksamhetsberättelse avseende naturum Kosterhavet 2022

*Länsstyrelse: Västra Götaland
Kontaktperson för rapporteringen: Mathilda Freij*

Utvärdering av naturums verksamhet 2022

*1. Berätta om årets **aktiviteter / händelser** i naturums verksamhet. Lyft 3 områden som fungerat bra och 3 som varit utmanande (exempel: teman ni arbetar med, en kommunikationsinsats, skolsamarbete eller annat)*

Funkar bra

Tillgängliga arrangemang

Vi har inga föranmälningar eller avgifter till våra aktiviteter. Vi jobbar aktivt med att fila bort alla trösklar vi kan hitta som begränsar deltagande. Utan föranmälningar måste vi jobba agilt när vi konstruerar arrangemang. Vi har olika upplägg beroende på hur många som dyker upp. Vi har också i vårt sommarprogram haft flera exkursioner på drop-in. Jag väljer att lyfta våra strandexpeditioner som en egen punkt.

Strandexpeditioner

Här har vi gått från att ha max ett 20-tal besökare per gång 2019 till att nu ha uppemot 100 personer. De går enligt ett rullande schema: tisdag, torsdag och lördag varje vecka på sommaren. Vi plockar ihop så mycket utrustning vi får med oss och går till stranden. Med en beachflagga i sanden blir vi synliga för alla. Sedan har vi drop-in för alla som vill. Man får låna vattenkikare och håv. Guiden går runt och berättar och pratar med deltagare. Vi samlar allt i stora vannor på stranden för vidare upptäckande. Trösklar vi jobbat bort:

- Ingen föranmälan (dvs alla barn och vuxna på platsen har chans att delta oavsett om de (eller deras föräldrar) letat upp info i förväg eller ej.
- Ingen start- och sluttid – man bestämmer själv när man börjar och slutar. Semesterfirare i synnerhet är inte sugna på att passa tider och stoppa saker i kalendern.

- Det är gratis och riktar sig till alla.

	2020	2021	2022
Strandexpeditioner	664	1 250	1902

Miljöfrågor på programmet

2022 hade vi mycket miljöfokus på naturum. Havsmiljödagen gjorde att vi la lite extra fokus. Vi har också en samarbetsgrupp som heter Gröna Mötesplatser där vi tillsammans med Strömstads kommun, Tjärnö Marinbiologiska laboratorium och Studieförbundet Vuxenskolan arrangerar guidningar och föredrag med miljö/natur-tema. Vi hade under året 10 olika guidningar/föredrag med miljötema och en tillfällig utställning.

Utmaningar

En verksamhet med bredd och vidd

Det är långt ifrån bara våra grundkompetenser i biologi och ekologi som behövs här! Vi ska naturligtvis kunna engagera människor och vara en god förmedlare med tillgänglighet och öppenhet i ryggraden. Men vi behöver också kunna marknadsföring, ledarskap, ekonomi, sociala medier och hålla sig väl uppdaterad kring frågor som rör miljö och natur – både på lokal, riks- och internationell nivå. Vi samverkar med turistorganisationer, lokala bolag och föreningar samt den lokala befolkningen. Vi ska samtidigt vara goda ambassadörer för alla våra uppdragsgivare och hålla alla lika högt; Sveriges nationalparker, naturum och Länsstyrelsen – med olika identiteter, värdegrunder och riktlinjer. Vi ska vara opolitiska i ett polariserat samhällsklimat och samtidigt berätta om forskning och fakta på ett lättförståeligt och målande sätt som helst gör att människor känner sig träffade. I en bred verksamhet är det lätt att känna sig lite otillräcklig och vi gör ständigt avvägningar kring hur vi bäst spenderar vår tid.

Bemanning under högsäsong

Vi får många kvalificerade sökande till sommarsäsongen men tyvärr finns det ett väldigt begränsat antal boenden på Kosteröarna. På sommaren är också hyrespriserna väldigt höga. Det gör att vi i princip bara kan ta in helårsboenden eller sommarboenden i Strömstad och Tanum kommuner samt de som lyckats hitta ett av de få billiga tillfälliga boendena som finns att tillgå. Länsstyrelsens rekryteringspolicy gör att vi inte heller kan (när ansökningstiden gått ut) leta kvalificerade rekryter i våra nätverk för att fylla upp eventuellt behov som kvarstår. 2022 lyckades vi med nöd och näppe täcka sommarens bemanning utan att tumma på kvalifikationerna hos personalen.

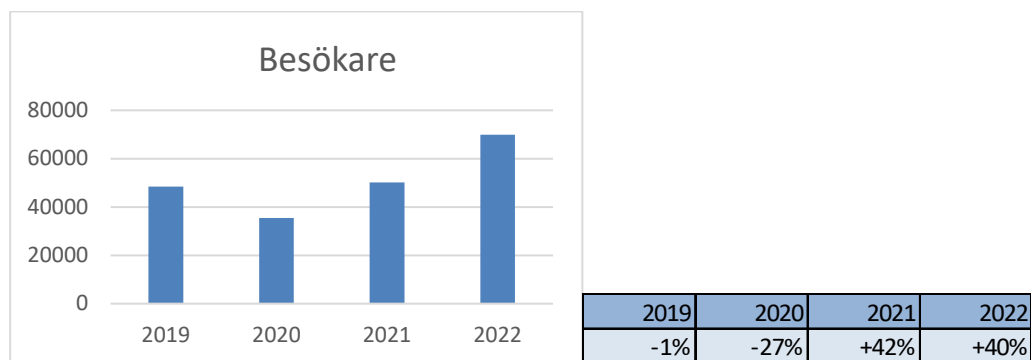
Att förmedla det stora och det som inte syns

En av våra vanligaste frågor på naturum är "Hur mår havet?". Det gör att vi pratar mycket om den påverkan människan har på de marina miljöerna och ekosystemen. Vi pratar om vilken fisk man kan äta, invasiva arter i havet, fiskepolitik och klimatförändringar. Vi lägger tid på att utbilda vår

sommarpersonal kring de här frågorna men vi känner ofta att vi kan göra mer. Tänk så mycket människor som kommer till oss och tänk om vi kan påverka alla till att göra någon förändring i sin vardag! Det är ett viktigt uppdrag och en utmaning är att dra ner frågorna på en lokal nivå och på ett plan som berör våra besökare. Vi vill få in det i alla våra guidningar och gärna i tillfälliga utställningar.

Vi verkar i Sveriges, för nu, enda marina nationalpark där 98% av arealen består av havsmiljöer. Många naturvärden är dolda i djupet och går inte att ta sig till som besökare. Då är det en utmaning att jobba relationsskapande och informerande. Det är både roligt och utmanande att visa upp organismer som de aldrig sett förut.

3. Skriv antal **besökare** (2022). Jämför de senaste tre åren, hur ser trenden ut? Om besökstalen minskat/ökat drastiskt, förklara varför.

2020 köpte vi en ny besöksräknare som räknar med 95% säkerhet. Vi använde båda besöksräknarna under 2020. Resultatet var 15% fler besökare med den nya räknaren. Vi kan därför konstatera att besöksiffrorna sedan öppningen 2012 förmodligen varit högre än redovisat. Vi ser en trend i ökande besökare de senaste åren. Fler hemmasemestrände svenskar har vi märkt av de senaste åren. Många nya besökare och många fler "okunniga" besökare under sommaren vilket är väldigt roligt. 2022 hade vi också mycket fler utländska besökare under vår och sommar. Dessa brukar vara fler under sensommar och höst (då de inte heller uteblev).

Vi hade inga pandemieffekter 2022. Men 2020 och 2021 påverkade Covid genom att vi hade färre skolklasser och inga gruppresor. Vi hade också olika restriktioner kring antal besökare i lokalen och ansvar att aktivt motarbeta trängsel. Under högsäsong påverkade detta eventuellt men vi lyckades ändå öka antalen besökare under 2021.

Andra anledningar kan vara att vi utökade våra öppettider mer och mer under de senaste åren. Under 2021 hade vi öppet till kl. 19 under sommaren (tidigare kl. 17) och till kl. 17 under hösten (tidigare kl. 15). 2022 hade vi öppet till kl. 17 även på våren (tidigare kl. 15). Under 2022 utökade vi även till att ha öppet

varje dag under september (tidigare tor-sön). Vi har också aktivt jobbat med att öka besöksantalen under lågsäsong genom att samverka med större evenemang på Koster - då det redan är mycket folk i samhället. Eftersom vi redan har väldigt många besökare under sommaren har vi lagt krutet på att försöka öka besöksantalen under lågsäsong. Bland annat genom fler skolbesök vår och höst samt tightare relationer med turistföretag som kommer med grupper på våren.

4. Skriv antal **elever och skolklasser** (2022). Om antalet skolklasser/elever ökat eller minskat markant jämfört med tidigare år, beskriv möjlig anledning.

2019		2020		2021		2022	
klasser	elever	klasser	elever	klasser	elever	klasser	elever
54	1152	38	730	27	516	64	1169

Antal skolklasser påverkades naturligtvis negativt av pandemin. Vi har lagt in en högre växel kring samarbeten med de lokala skolorna de senaste åren och detta gav utfall på riktigt först 2022.

Vi har jobbat upp ett bra samarbete med SFI i båda våra kommuner (Strömstad och Tanum). Alla nyanlända som läser SFI besöker naturum och deltar i strandexpeditioner och guidningar. Vi hälsar även på i klassrummen och pratar om allemansrätten och visar upp natur i deras närhet. Skolsamarbetena med kommunerna funkar också bra, särskilt i Strömstad. Alla elever i 4:an, 8:an och 2:an på gymnasiet var på besök. Genom nyanlända och skolan ser vi att vi har den största möjligheten att nå nya målgrupper och de som står längst från naturen.

5. Skriv antal **programaktiviteter/deltagare** (2022)

Om antal programaktiviteter och deltagare ökat/minskat markant, beskriv möjlig anledning.

	föredrag		exkursion		visning		evenemang	
	genomförda	deltagare	genomförda	deltagare	genomförda	deltagare	genomförda	deltagare
2022	26	667	99	4698	2412	20137	648	6001

Under pandemiåren hade vi begränsningar kring trängsel som gjorde att vi inte kunde ha föredrag i samma utsträckning. Dessa effekter påverkade inga av våra föredrag under 2022. Dock har vi märkt ett minskat intresse för föredrag i allmänhet. Lokal förankring verkar vara en nyckelfaktor som gör att det blir fler deltagare.

Antalet visningar har vi jobbat aktivt med att få fler av. Vi har visningar flera gånger om dagen under sommaren i vårt klappakvarie. Vi har funderat lite på om dessa istället skulle ligga som guidningar. Rena visningar av utställningen är svåra att lägga på fasta tider. Under lågsäsong sker visning av utställningen ofta när det kommer besökare men att tidsbestämma (läs förannonsera) visningar under lågsäsong upplever vi som ogörligt.

6. *Ge exempel på hur ni lyfte **Världsmiljödagen**.*

Vi gjorde ett antal event kopplade till Världsmiljödagen.

Föredrag: klimatrådgivare om energi, organisationen Åtbart om minskat matsvinn samt föreläsning och skräpplockning med en expert på ilandflutet skräp. Vi hade också en föreläsning med efterföljande workshop om klimatångest med klimatpsykologen Paula Richter.

Guidningar: Workshop om hur man gör sin trädgård mer hållbar, guidning om hur man skördar hållbart och tillagar olika algarter samt en stadsvandring om fler vilda blommor och pollinatörer i tätbebyggt område.

Finalen blev en stand-up-föreställning på naturum den 5 juni med musikern, underhållaren och koldioxidbantaren Staffan Lindberg.

Vi spenderade en stor del av bidraget på detta: ca 80 000 kr.

Tyvärr så lyckades vi inte få in alla aktiviteter i den officiella VMD-kalendern.

7. *Berätta hur/om ditt naturum fått användning för **UR-play föreläsningsserien**? (Det går bra att fylla i även om ditt naturum inte hade inspelning av föreläsningar.)*

Vi fick besked om att vi inte skulle få ladda ner filerna vilket var en stor besvikelse. Vi la ner mycket tid i tron att vi skulle kunna visa dem i hörsalen. Vi fick i höstas vetskap om att andra naturum fått delar av filerna att ladda ner. Vi har efterfrågat filerna hos UR igen och hoppas att vi nu också ska få dem.

8. *Vad handlade årets **tillfälliga utställning/ar** om och är du nöjd med utställningen/arna?*

Februari-april: "Kosterbilder"

En fotoutställning med dramatiska naturmotiv från Koster. Fotograferat av amatörfotografen Edwin Sahlin som har sommarboende på Sydkoster.

Maj-juli: "Plastic Witness"

Utställning av Nina Romanus med återbrukade fantasifigurer i plast. De är sedan döpta i sann Linnéanda med "vetenskapligt" namn och en beskrivning av betéende och habitat. Ett konstprojekt som vill få oss att få syn på hur vi använder plast idag och vad vi skulle kunna göra istället.

Vi fick väldigt mycket positiv feedback från besökarna. Fantasifullheten och kreativiteten var mest uppskattat.

Augusti-oktober: "Valår"

Med anledning av riksdagsvalet hade vi valutställning i egen regi. Besökarna fick rösta på sin egen favoritval. Med affischer berättade vi med bilder och text mer om valarnas biologi, betéenden, uteséenden och positiva påverkan på sitt ekosystem. Man kunde känna på tänder av kaskelot och naturligtvis fördjupa

sig i de 8 olika kandidaterna, exempelvis Tummlaren – ”din lokala val”, Kaskelot – ”vi går på djupet” eller Flasknosdelfin – ”det lekfulla alternativet”.

Vi fick in många röster och det var en bra ingång till att prata valar. Det var andra valåret vi hade den (även om den förnyats något) så nästa valår är det nog dags att tänka nytt.

Oktober: ”Kosterkonstnärer ställer ut”

Ett 20-tal av Kosters alla konstnärer och hantverkare ställde ut sina alster under höstlovsveckan.

Utställningen lockade många Kosterbor och det är väldigt fint att få kontakt med de lokala aktörerna. Flera samarbeten kring tillfälliga utställningar kan komma ur detta.

November-december: ”Din natur”

Vi gav liv åt lådutställningen. Vi färgade och målade lakan som bakgrund och satte upp dem tillsammans med olika föremål som fick symbolisera de olika natursynerna. Vi jobbade om materialet så att det passade in i vårt område. Vi la också till en sektion där besökarna fick tänka till kring begreppen och skriva en lapp att dela med andra om utställningen och sin natursyn.

Vi la mycket tid på att konstnärligt gestalta och den blev väldigt fin. Dock är utställningen lite svår – både att konstruera men också att prata om. Besökarens abstraktionsnivå behöver vara ganska hög för att man inte ska tolka den som fördomsfull. Samtidigt är det bra om den provocerar fram reflektion och eftertanke. Vi har inte så många besökare i november och december så vi väljer att ha kvar den en bit in på våren 2023.

11. Tendenser och trender från året. Om du vill kan du lyfta något ni uppmärksammat och som skiljer sig från tidigare år, eller trender som förstärkts.

Trend kring ökat besökarantal – se fråga 3.

12. Förslag på utvärderingsfrågor. Har ni förslag på nya frågor som ger en bra bild av hur verksamhetsbidraget används?

- Hur vi jobbar med särskilt prioriterade grupper och då främst ”Människor för vilka naturen är relativt okänd” som det står i riktlinjerna. Det skulle vara intressant att få veta hur de andra jobbar med detta för att få tips och tillsammans bli bättre på det. De andra prioriterade målgrupperna barn och unga samt de från skolor och andra utbildningar känns det som att verksamhetsberättelsen täcker.